

Το Ανθρώπινο Ταξίδι

**Αναζητώντας τη Μεταμόρφωση
του Εαυτού**

Τζού Μιλς

Κέντρο Μεταφυσικής Ενημέρωσης

Το Ανθρώπινο Ταξίδι
Αναζητώντας τη Μεταμόρφωση
του Εαυτού

Τζού Μιλς

Κέντρο Μεταφυσικής Ενημέρωσης

Αθήνα 1998

Τίτλος πρωτοτύπου: THE HUMAN JOURNEY
Quest for Self-Transformation
JOY MILLS

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ
Μαρία Βασιλοπούλου

Τ.Θ. 51 134, 145 10 Κηφισιά
Τηλ.: 210 8077.513
Fax: 210 6250.513
www.tetraktys.gr
e-mail: info@tetraktys.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κέντρο Μεταφυσικής Ενημέρωσης

Δηλμπότη 6 • 171 21 Νέα Σμύρνη

Τηλ.: 9334841

ISBN 960-85768-4-9

Το κεντρικό δόγμα της Εσωτερικής Φιλοσοφίας δεν αναγνωρίζει προνόμια ή ειδικές χάρες στον άνθρωπο, εκτός από εκείνες που κερδίζει κάθε Εγώ μόνο του, με την προσωπική του προσπάθεια και αξία μέσω μιας μακριάς σειράς μετεμψυχώσεων και μετενσαρκώσεων.

Ε.Π.Μπλαβάτσκι

Η Μυστική Δοξασία

Το Ανθρώπινο Ταξίδι

Αναζητώντας τη Μεταμόρφωση του Εαυτού

Οι Βουδδιστές λένε ότι το μεγαλύτερο προνόμιο είναι να γεννιέσαι με ανθρώπινη μορφή. Η ίδια έννοια εκφράζεται στο κλασικό έργο Βετάντα, του Σρι Σανκαρατσάρια Βιβέκα-Κουνταμάνι, που συνήθως ερμηνεύεται σαν το «Πολύτιμο Πετράδι της Σοφίας». Εκεί λέει:

*«Ανάμεσα στα αισθανόμενα όντα, το να γεννηθεί κάποιος άνθρωπος, είναι το δυσκολότερο επίτευγμα...».*¹ Η πρόκληση είναι να διατηρήσουμε αυτή την κατάσταση ενεργώντας διαρκώς με έναν ανθρώπινο τρόπο. Η ανθρωπιά μας δεν απειλείται μόνο από δυνάμεις εξωτερικές προς τη φύση μας, αλλά κυρίως από παράγοντες που υπάρχουν μέσα μας. Πολλά έχουν ειπωθεί και γραφεί για την υποβάθμιση του ανθρωπισμού από τα τεχνολογικά επιτεύγματα που ο άνθρωπος ο ίδιος δημιούργησε. Πολλές φωνές υψώνονται σήμερα για να διαμαρτυρηθούν εναντίον μιας όψης του ανθρώπου, ο οποίος θα ήθελε να αφαιρέσει την ουσιαστική του ανθρωπινή ταυτότητα θέτοντας τον εαυτό του στην κατηγορία του ζώου, αν και ανώτερο μεταξύ άλλων ζώων, ή σαν ένα μηχανήμα ομοιο-

---

1 Chatterji Mohini M., Viveka-Chudamani, Theosophical Publishing House, Adyar, 1947, στίχος 2.

δήποτε ικανότερο στη λειτουργία του μεταξύ άλλων μηχανημάτων. Η διατήρηση της ανθρωπιάς μέσα μας δεν είναι εύκολο έργο. Η επιτυχία αυτού του σκοπού εξαρτάται τελικά από τον τρόπο που εμείς ορίζουμε την ανθρωπιά μας.

Όπως επισημαίνει ο Δρ. Αβραάμ Χέσκελ, «κάθε γενιά έχει μια άποψη σχετικά με την αξία του ανθρώπου». ² Ίσως η γενιά μας έχει μετακινηθεί από τα Αριστοτελικά πρότυπα της Σχολαστικής Φιλοσοφίας η οποία προσδιόρισε τον άνθρωπο σαν homo rationalis (λογικό άνθρωπο), ένα ζώο με τη δυνατότητα επιλογής, όμως. Όπως συνεχίζει ο Δρ. Χέσκελ, «Είναι χαρακτηριστικό της εσωτερικής κατάστασης του σύγχρονου ανθρώπου ότι ο πιο αξιόπιστος τρόπος να προσδιορίσει τον εαυτό του είναι να τον παρομοιάσει με μια μηχανή». ³

Το δίλημμα του σύγχρονου ανθρώπου βρίσκεται στο γεγονός ότι συνήθως διατυπώνουμε την ερώτησή μας για τον προσδιορισμό του με το ΤΙ αντί του ΠΟΙΟΣ είναι. Αυτό το «τί», μας τοποθετεί στην κατηγορία των αντικειμένων. Το να είμαστε άνθρωποι είναι μια κατάσταση στην οποία είμαστε διαρκώς δεσμευμένοι. Πρόκειται για ένα ταξίδι, κατά το οποίο αναζητούμε να μαθαίνουμε περισσότερα, να νιώθουμε περισσότερα και τελικά να πετυχαίνουμε αυτή τη μεταμόρφωση που μας μεταφέρει πάνω από τους εαυτούς μας. Είναι ένα ταξίδι που δεν διαφέρει από το ξεδίπλωμα της επίγνωσης του ίδιου μας του μυστηρίου, όπως ακριβώς για την ανακάλυψη του εαυτού μας βουτάμε βαθύτερα μέσα στα μυστηριώδη βάθη της ύπαρξης.

Σύμφωνα με τον Λώρενς βαν ντερ Ποστ, ο Δρ. Καρλ Γιούνγκ είτε κάποτε πως «Ο πυρήνας της ατομικότητας είναι ένα μυστήριο της ζωής, το οποίο, όταν «πιάνεται», χάνεται... Η πραγματική κατανόηση μου φαίνεται σαν κάποιον που δεν

---

2 Heschel, Abraham J., «Ποιος είναι ο Άνθρωπος;», Εφημερίδα του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ, Στάνφορντ, Καλιφόρνια, 1965, σελίδα 23.

3 Αυτόθι, σ. 23-34.

καταλαβαίνει και παρόλα αυτά ξει και εργάζεται...»⁴ Έτσι το ανθρώπινο ταξίδι μας, στην πραγματικότητα σημαίνει ότι «Δεν μπορείς να ταξιδεύεις στο Μονολάτι, πριν ο ίδιος γίνεις το ίδιο το Μονολάτι».⁵

Τι είναι λοιπόν αυτό που σπντελεί στην ανθρώπινη ενσάρκωση και πώς διαφυλάσσεται; Ο Βουδδιστής μεταρρυθμιστής που έζησε κατά το τέλος του δέκατου τέταρτου και αρχές του δέκατου πέμπτου αιώνα, Τσονγκ-κα-πα, ξεκαθάρισε τις αρετές και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από το άτομο για να θεωρηθεί άνθρωπος και είναι φανερό ότι προδιέγραψε σύγχρονες εξελίξεις στον χώρο της ψυχολογίας δίνοντας έμφαση στη μοναδικότητα της ανθρώπινης προέλευσης, όπως αναφέρει ο Δρ. Χέρμπερτ Β. Γκένθερ, πέρα «από κάθε ψυχολογική τάξη, διότι καθορίζεται αναφορικά με ορισμένα είδη νοητικών καταστάσεων, συμπεριφορών και πράξεων που υπαγορεύονται από αυτές».⁶

Όπως μεταφράζει ο Δρ. Γκένθερ ορισμένα αποσπάσματα από τα έργα του Τσονγκ-κα-πα, «... στην προσπάθεια να αποκτήσουμε ένα ανθρώπινο σώμα, είναι απαραίτητο να συγκεντρώσουμε δυνατό ωφέλιμο Κάρμα και αυτό είναι πολύ σπάνιο... Η άμεμπτη ηθική συμπεριφορά ως η κινητήρια δύναμη για την επίτευξη της φώτισης, πρέπει να υφίσταται σαν ένα συμπαγές οικοδόμημα. Η ευρύτητα των αντιλήψεων και άλλες αρετές ως τα υποστηρίγματα του και οι ορθές προθέσεις ως οι συνδετικοί κρίκοι του... Παρόλο που αυτή η ανθρώπινη ζωή είναι δύσκολο να επιτευχθεί, κερδήθηκε όμως και θα διαρκέσει, θα πρέπει να υπολογίσω την παροδικότητά της, η οποία εμπεριέχει τρεις προϋποθέσεις: τη βεβαιότητα

---

4 van der Post, Laurens, «Ο Κ. Γιούνγκ και η Ιστορία της Εποχής μας», Pantheon Books, Νέα Υόρκη, 1975, σ. 122.

5 Blavatsky, H.P., «Η φωνή της Σίγης», Theosophical Publishing House, Αδαρ. 1953 Έκδοση 50ης Ετερείου, Απόσπασμα Ι, στ. 58.

6 Guenther, H.V., «Θησαυροί στη Θιβητιανή Μεσαία Ατραπό», Shamballa Publications, Inc, Μπέρκλεϋ, Καλιφόρνια, 1969, σελ. 5.

του θανάτου, την αβεβαιότητα της ώρας του θανάτου και τον κίνδυνο του επερχόμενου θανάτου, οποιαδήποτε στιγμή χωρίς αναβολή.»⁷

Συνεπώς, η ανθρωπότητα δεν είναι ένα τυχαίο συμβάν, μια τυχαία σύμπτωση μέσα σε ένα σύμπαν άπειρων συμπτώσεων. Είναι το αποτέλεσμα προσεκτικά καλλιεργημένων σινηθειών, πράξεων βασισμένων σε ηθικές και αγνές αρχές και συνεχών προσπαθειών να ζούμε με έναν εντελώς ανθρωπινό τρόπο. Είναι λοιπόν καθήκον μας να ζούμε και να ενεργούμε κάθε στιγμή προστατεύοντας και εξελίσσοντας την ανθρώπινη φύση μας. «*Η μεγαλύτερη ευθύνη του ανθρώπου είναι να γνωρίζει, πώς πρέπει να είναι κάποιος, ώστε να γίνει άνθρωπος*», έγραψε ο Εμμμανουήλ Καντ.

Ο πραγματικός άνθρωπος εκφράζεται με τη δύναμη της συνειδητής επιλογής. Υπάρχει ένα Εβραϊκό ρητό πάνω σε αυτό που λέει ότι «ο άνθρωπος δημιουργήθηκε χάριν της επιλογής» και η αντίληψη μιας επιλογής καταστάσεων είναι παρούσα σε όλες τις μυθολογίες. Όχι μόνο πρέπει να αντιμετωπίζουμε τις συνέπειες των επιλογών μας, αλλά και πρέπει να αναγνωρίζουμε ότι δεν μπορούν να αποφασίζουν οι άλλοι για μας. Κάθε Ιερό Κείμενο απηχεί αυτή τη θεμελιώδη αλήθεια του ανθρωπίνου ταξιδιού. «*Η τέχνη της ζωής είναι στην ουσία μια εξέλιξη και μετατροπή της δύναμης της*

---

7 Αυτόθι, σελ. 5. Για σχόλια της Ε.Π. Μπλαβάτσκι για τη σημασία του Tsong-kha-pa και των διδασκαλιών του σαν μέρος της παράδοσης της Σοφίας που στην εποχή μας αποκαλείται Θεοσοφία, κοιτάξτε στη συλλογή μερικών από τα έργα της που έχουν εκδοθεί από τη Θεοσοφική Εταιρεία, στο Λος Άντζελες, Καλιφόρνια, με τον τίτλο «*Θιβετιανές Διδασκαλίες*». Επίσης κοιτάξτε τη «*Μυστική Δοξασία*», 3η Έκδοση, Τόμος III/Εκδ. Αντυάρ Τόμος V, Τμήματα 48 και 49. Δύο άρθρα της Μπλαβάτσκι είναι ιδιαίτερα σημαντικά: «*Θιβετιανές Διδασκαλίες*», πρώτη έκδοση Lucifer, Σεπτέμβριος 1894, και «*Επανενσαρκώσεις στο Θιβέτ*», που πρωτοεκδόθηκε στον «*Θεοσοφιστή*», Τόμος III, αρ. 6, Μάρτιος 1882. Επίσης κοιτάξτε τα «*Άπαντα της Ε.Π. Μπλαβάτσκι*», Τόμ. IV.

εσωτερικής επιλογής», έγραψε ο Φράνσις Γουϊκς, ένας σημαντικός μαθητής του Καρλ Γιούνγκ.⁸ Και αν αποτύχουμε στην άσκηση αυτής της δύναμης, δηλαδή της ικανότητας επιλογής που μας κάνει ανθρώπους, «μικραίνουμε το μέγεθος της ψυχής μας».

Το κεντρικό μάθημα της Μπαγκαβάτ Γκίτα δεν είναι τόσο ότι ο Αρτζούνα πρέπει να δρα, όσο ότι πρέπει να δρα πέρα της προσωπικής του επιλογής, ότι πρέπει να κατανικήσει την προσωπική του απόφαση και να κατανοήσει τη βασική αρχή πάνω στην οποία θεμελιώνεται η δράση του. Επειδή ο Αρτζούνα, σύμβολο κάθε ανθρώπου, ήταν ένας άνθρωπος που είχε ένα πρόβλημα, όπως τόσα άλλα άτομα με προβλήματα, λαχταρούσε να έχει κάποιον άλλο να τον βγάλει από το δίλημμά του. Αυτό ο Σρι Κρίσνα δεν μπορούσε να το κάνει, όπως βέβαια κανένας αληθινός δάσκαλος δεν μπορεί ποτέ να επιλύσει το πρόβλημα που πιθανόν αντιμετωπίζει ο μαθητής. Ο Αθάνατος Ηνίοχος μέσα στον καθένα από μας, εάν μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε μαζί του, δεν μπορεί παρά να μας δώσει το όραμα, την πραγματική προοπτική της ευρύτερης κατανόησης, πάνω στην οποία θα στηρίζουμε τις επιλογές μας σοφά και απερίσπαστα. Όπως μας θυμίζει ο Βιβέκα-Κουνταμάνι:

«Η φύση της μιας πραγματικότητας πρέπει να γίνει γνωστή μόνο σε εκείνους που έχουν ξεκάθαρη πνευματική αντίληψη και όχι σε λόγιους... θα πρέπει καθένας να γνωρίζει το σχήμα του φεγγαριού με τα ίδια του τα μάτια...

«Ποιός εκτός από τον εαυτό μας (το Ατμάν), είναι ικανός να εξαλείψει την σκλαβιά του Αβίντγια (άγνοια), του Κάμα (επιθυμία) και του Κάρμα (πεπρωμένο)... ακόμα και σε χιλιάδες εκατομμύρια Κάλπας;

«Η αρρώστια δεν θεραπεύεται μόνο με την προφορά του ονόματος του φαρμάκου, χωρίς να το πίνετε. Η ατελευθέ-

---

8 Wickes, Frances G., «Ο εσωτερικός Κόσμος της Επιλογής», Harper and Row, Νέα Υόρκη, 1963, σελ. 1.

ρωση δεν επιτιγχάνεται με την προφορά του ονόματος του Βράχμα χωρίς την άμεση αντίληψη.»⁹

Το ανθρώπινο ταξίδι μας, λοιπόν, θα πρέπει να αρχίσει σωστά με την κατανόηση του ποιού είμαστε και τί είναι αυτό που συνιστά την ανθρωπιά μας. Η Ε.Π. Μπλαβάτσκι, προβάλλοντας στην εποχή μας την άχρονη παράδοση, περιγράφει τον άνθρωπο σαν ένα *sariparama*, ένα επτάφυλλο φυτό. Οι επτά αρχές δίνονται με διάφορους τρόπους στη Θεοσοφική φιλοσοφία. Όμως αναγνωρίζοντας τις δύο ανώτατες αρχές που είναι ο Παγκόσμιος Εαυτός ή το *Aitman* και η πνευματική του ψυχή ή συνειδητότητα, το *Buddhi* - η ένωση αυτών των δύο συνιστά τη Μονάδα - μπορούμε να επικεντρωθούμε σε εκείνο που είναι ουσιώδες για να είναι κάποιος αληθινός άνθρωπος.

Όπως διατυπώνει η Ε.Π.Μ.: «... οι δύο ανώτερες “αρχές” δεν μπορούν να έχουν ατομικότητα στη Γη, δεν μπορούν να γίνουν άνθρωπος, εκτός αν υπάρχει α) ο Νους, το Μανασικό Έγώ για να αντιλαμβάνεται τον εαυτό του και β) η γήινη απληγή Προσωπικότητα ή το Σώμα των εγωϊστικών επιθυμιών και η προσωπική Βούληση, για να κρυσταλλώνει τα πάντα, σαν αδιάκοπη περιστροφή γύρω από έναν άξονα... προς τη φυσική μορφή του ανθρώπου».¹⁰ Η Δρ. Αννί Μπεζάντ συνοψίζει αυτόν τον θαυμαστό συλλογισμό στον περιληπτικό και εξαιρετικά χρήσιμο ορισμό: “άνθρωπος” είναι αυτή η ύπαρξη που μπορεί να βρούκεται σε οποιοδήποτε σημείο του σύμπαντος όπου το ανώτατο Πνεύμα και η Κατώτερη Ύλη ενώνονται μεταξύ τους από τη νοημοσύνη...»¹¹

---

9 Αυτόθι, στίχοι 56, 57, 64.

10 Blavatsky, H.P., «*Η Μυστική Δοξασία*», Έκδ. 1888, Τόμος II σελ. 241/3 Έκδ. Τόμος II σελ. 252/Έκδ. Αντυάτ Τόμος III σελ. 244. Από εδώ και κάτω, οι αναφορές στη «*Μυστική Δοξασία*» δίνονται το ίδιο και στις τρεις εκδόσεις με σειρά έκδοσης: 1888/3η/Αντυάτ.

11 Besant, Annie, «*Η καταγωγή του Ανθρώπου*», Theosophical Publishing House, Αντυάτ, 1943, σελίδα 44.

Ουσιαστικά, τότε, εμπλέκονται τρεις παράγοντες, με επίκεντρο τη μεσαία αρχή ή όψη, όπως θα μπορούσε να λέγεται. Αυτή είναι ο νους ή πιο σωστά ολόκληρη η ψυχολογική φύση, που γίνεται εμφανέστερη όσο εξελισσόμαστε. Εδώ σε αυτό το κεντρικό σημείο, που τυπικά ονομάζεται Κάμα Μανασική Φύση, βρίσκεται ο άνθρωπος. Εδώ οικοδομούνται τόσο η αγωνία όσο και η δόξα της ανθρώπινης ύπαρξης. Εδώ, όπου

«... η αδύνατη ένωση

των σφαιρών της ύπαρξης είναι αληθινή...»¹²

βρίσκεται το κυρίαρχο καθήκον που είναι το ύψιστο έργο του ανθρώπινου ταξιδιού, η «επίγνωση» (για να το ποιήμε έτσι) της θείας μας φύσης, στην επίτευξη της ΑΥΤΟ-πραγμάτωσης.

Επομένως, αναλογιζόμενοι το ανθρώπινο ταξίδι, ίσως είναι χρήσιμο να αποδεχτούμε ό,τι είναι γνωστό σαν σύστημα Ταράκα Ράτζα Γιόγκα στην ταξινόμηση των ανθρώπινων αρχών. Μελετώντας την επταδική κατάταξη, η Ε.Π.Μ. προσφέρει έναν πολύτιμο πίνακα των συστημάτων που έχουν υιοθετηθεί από διάφορες σχολές.¹³ Σχολιάζοντας το σύστημα της Ταράκα Ράτζα Γιόγκα, λέει ότι «για κάθε πρακτικό σκοπό» είναι «το καλύτερο και απλούστερο».

Εξηγώντας περαιτέρω δηλώνει: «Μολονότι υπάρχουν επτά βασικές αρχές στον άνθρωπο, δεν υπάρχουν παρά μόνο τρία ξεχωριστά Ουπάντις (Οχήματα-Βάσεις), όπου πάνω στο καθένα από τα οποία, το Ατμα του μπορεί να λειτουργήσει ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα». Και προχωράει τονίζοντας ότι «...όπως κάθε Μύστης από την εδώ ή την πέρα πλευρά των Ιμαλαΐων στην Ινδία, των σχολών Πατάντζαλι, Λοιγιασάγγκα ή Μαχαριάνα, πρέπει να γίνει Ράτζα Γιόγκι, οφείλει στο εξής να δέχεται την κατάταξη της Ταράκα Ράτζα σαν αρχή και θεωρία, οποιαδήποτε κατάταξη και αν χρησι-

---

12 Eliot T.S., «*Τέσσερα Κοιμητέια*», Harcourt, Brace and World, New York 1943, σελίδα 27.

13 Blavatsky, H.P., αυτ., I 157/I 181/I 212.

μπορεί για πρακτικούς και απόκρυφους σκοπούς». ¹⁴ Σε συνάρτηση με αυτά, ίσως πρέπει να λάβουμε υπ' όψη τη δήλωση της Ε.Π.Μ. ότι «Οι ανθρώπινες αρχές δεν απαριθμούνται, διότι κάθε άνθρωπος διαφέρει από κάθε άλλον... Η απαρίθμηση είναι... ζήτημα πνευματικής προσόδου και η φυσική υπεροχή της μιας αρχής έναντι μιας άλλης».

Το σύστημα Ταράκα Ράτζα Γιόγκα, όπως επισημαίνεται παραπάνω, δηλώνει ότι το Άτμα ή η παγκόσμια συνειδητότητα, βρίσκεται εντοπισμένη μέσα σε τρία Ουπαντί ή βάσεις. Η λέξη upadhi, από την ρίζα dhi, που σημαίνει να κρατάς ή να τρέφεις, μεταφράζεται γενικά σαν δοχείο ή θήκη, αλλά επίσης έχει την έννοια αυτού που επιβάλλει περιορισμό και προσδιορίζει εκείνο που συγκρατεί, τρέφει και περικλείει μέσα του. Επομένως, τα τρία ουπαντί, μέσω των οποίων το παγκόσμιο εξατομικεύεται, περιορίζουν και ταυτόχρονα συντηρούν τη Μία Συνειδητότητα στην εξατομικευμένη της έκφραση. Αυτά τα τρία ουπαντί δίνονται ως εξής:

1. Karanopadhi ή πνευματική ψυχή ή Buddhi. Η λέξη Karana (συνδυασμένη με τη λέξη upadhi) προέρχεται από τη ρίζα Kr, που σημαίνει να δρας ή να προκαλείς δράση. Άρα Karanopadhi, είναι εκείνη η βάση που προσδιορίζει την αρχή της αιτιότητας.
2. Sukshmapadhi ή ο νους, που περιλαμβάνει το Kama Rupa*, τη συνειδητότητα μαζί με τη βούληση και τα συναισθήματα. Η λέξη sukshma που σημαίνει λεπτός, ανεπαίσθητος, ακριβής, άϊλος, έχει την έννοια της γνώσης των βαθύτερων αρχών που σχετίζονται με την ψυχολογική φύση του ανθρώπου.
3. Sthulopadhi ή το φυσικό σώμα μαζί με την αιθερική

---

14 Αυτόθι, I 158//I 182/I 213.

15 Αυτόθι, III 456/V 436.

* Kama Rupa: είναι το σώμα της επιθυμίας.

και πρανική του όψη. Η λέξη *sthula* σημαίνει αυτό που είναι απτό, χονδροειδές, ογκώδες και ως εκ τούτου *sthulopadhi* λέγεται το φθαρτό σώμα, το οποίο έχει μάζα και βάρος, μέσα στο οποίο η πνευματική ψυχή, ενδεδυμένη τα λεπτά της σώματα, εισέρχεται για μετενσάρκωση.

Η μοναδική αξία αυτού του συστήματος σε σχέση με την ιδιαιτερότητα του ανθρώπινου ταξιδιού γίνεται προφανής, όταν στοχεύομαστε πέρα από τη σαφή διατύπωση της εσωτερικής φιλοσοφίας... "ότι υπάρχει στη Φύση, ένα τριπλό εξελικτικό σχέδιο για τον σχηματισμό των τριών περιοδικών Ουπάντις. Η μάλλον, τρία ξεχωριστά σχέδια εξέλιξης, τα οποία μέσα στο σύστημά μας είναι αξεδιάλυτα συνυφασμένα και αδιαίρετα σε κάθε σημείο. Αυτά είναι: η Μοναδική (ή Πνευματική), η Διανοητική και η Φυσική Εξέλιξη".¹⁶ Διευκρινίζοντας αυτό το δόγμα ο Δρ. Γκ. ντε Πουρούγκερ επισημαίνει ότι αυτές οι τρεις γραμμές "είναι ταυτόσημες, ταυτόχρονες και απόλυτα συνδεδεμένες από κάθε άποψη: Μια εξέλιξη της πνευματικής φύσης του αναπτυσσόμενου όντος πραγματοποιείται σε πνευματικά επίπεδα· μια εξέλιξη της μέσης φύσης του όντος (στον άνθρωπο το ψυχο-διανοητικό κομμάτι της ύπαρξής του) και η ζωική-αστρική-φυσική εξέλιξη, που καταλήγει σε ένα σώμα ή φορέα που ταιριάζει όλο και περισσότερο στην έκφραση των δυνάμεων που εμφανίζονται ή αποκαλύπτονται στις ενδιαμέσες και πνευματικές πλευρές της αναπτυσσόμενης οντότητας".¹⁷

Για να ολοκληρώσουμε αυτή την εικόνα η Ε.Π.Μ. προσθέτει ότι «Καθένα από αυτά τα τρία συστήματα έχει τους δικούς του νόμους και κυβερνιέται και καθοδηγείται από διαφορετικές ομάδες των ανώτατων *Dhyanis* ή *Logoi* (Ντικάντις ή Λόγων). Το κάθε σύστημα εκπροσωπείται στην κατασκευή

---

16 Αυτόθι I 181/I 203/I 233.

17 De Purocker, G., «Ο άνθρωπος σε Εξέλιξη», Θεοσοφική Πανεπιστημιακή Εφημερίδα, Πασαντένα, Καλιφόρνια, Αεύτερη Αναθεωρημένη έκδοση 1977, σ. 54-55.

του Ανθρώπου, τον Μικρόκοσμο του μεγάλου Μακρόκοσμου, και είναι η συνένωση αυτών των τριών ρευμάτων μέσα του, που τον κάνουν το σύνθετο ον που είναι τώρα.»¹⁸

Πράγματι, μόνον ο άνθρωπος ενώνει μέσα του αυτά τα τρία ρεύματα εξέλιξης και αυτό γίνεται μέσω αυτού του εξαιρετικού παράγοντα, που τον σημαδεύει σαν άνθρωπο: η παρουσία του Manas ή της αρχής που κάνει δυνατή την αυτοσυνείδηση. Σε αυτή την αρχή είναι που πρέπει να δώσει μεγαλύτερη προσοχή, γιατί η προδοσία αυτής της υποχρέωσης συνεπάγεται την απώλεια της ανθρωπιάς του. Το να αρνείται κανείς να σκέφτεται είναι σαν να αποποιείται την ανθρωπινή του κατάσταση. Το πεδίο της μάχης, η Kurukshetra, είναι το πεδίο της επιλογής. Δεν τολμούμε να υποχωρήσουμε από το πεδίο, από φόβο μη χάσουμε την ανθρωπινή υπόστασή μας, παρόλο που οι επιλογές μας μπορεί να αποδεικνύουν από κάποια ευρύτερη προοπτική γνώσης ότι χάνουμε τον στόχο που επιδιώκουμε. Ίσως τελικά το βασικότερο ανθρωπινό δικαίωμα, είναι το δικαίωμα του ατόμου να κάνει λάθος!

Πριν από μια δεκαετία ή και περισσότερα χρόνια, ένας βιολόγος απάντησε, όταν ρωτήθηκε, τα εξής: «Ανακάλυψα τον χαμένο κρίκο ανάμεσα στους ανθρωποειδείς πιθήκους και τον πολιτισμένο άνθρωπο. Είμαστε εμείς!» Ο μελετητής της Θεοσοφίας μπορεί θαυμάσια να παραφράσει μια τέτοια δήλωση αν συγκεντρωθεί στην απόκρυφη όψη του ανθρώπου, στην οποία ο «κρίκος» που τον συνδέει με την κατάσταση του ζώου, στα πλαίσια ενός φυσικού σώματος και το Αθάνατο Πνεύμα ή Άτιμαν, είναι η ψυχολογική φύση στην οποία είμαστε σήμερα περισσότερο επικεντρωμένοι. Πράγματι, μόνο στον άνθρωπο συναντιώνται όλες οι αντιθέσεις και μόνον ο άνθρωπος μπορεί να διαλύσει τις αντιθέσεις. Αυτό είναι το ανθρωπινό ταξίδι στο οποίο κατευθύνει την προσοχή μας η Ε.Π.Μ. τονίζοντας, σε σχέση με τις θεμελιώδεις προτάσεις, πάνω στις οποίες βασιζεται η απόκρυφη διδασκαλία, ότι:

---

18 Blavatsky, H.P., Αυτόθι (Μ.Α.), I 181/I 204/I 233.

«Το κεντρικό δόγμα της Εσωτερικής Φιλοσοφίας δεν αναγνωρίζει προνόμια ή ειδικές χάρες στον άνθρωπο, εκτός από εκείνες που κερδίζει κάθε Εγώ μόνο του, με την προσωπική του προσπάθεια και αξία μέσω μιας μακριάς σειράς μετεμψυχώσεων και μετενσαρκώσεων». ¹⁹

Συνδυάζοντας αυτό το ουσιαστικό δόγμα με το τριπλό εξελικτικό ρεύμα στην παραγωγή και ανάπτυξη των περιοδικών βάσεων ή των Ουπάντις (οχημάτων) μέσω των οποίων εκδηλώνεται η μία Ανώτερη Πραγματικότητα, οριζόμενη σαν Αίμα, υποθέτουμε ότι είναι αναμειγμένες οι τρεις αρχικές διαδικασίες. Αυτές μπορούν να οριστούν σαν: πρώτον, μετενσάρκωση, μέσω της οποίας η αναπτυσσόμενη συνειδητότητα ενδύεται διαδοχικά τα Sthulopadhis ή τα φυσικά οχήματα κατάλληλα για την αφύπνιση της ζωής που βρίσκεται μέσα σε αυτά. Δεύτερον, μετεμψύχωση, μέσω της οποίας η αυτομεταμόρφωση, ανάλογα με την «προσωπική προσπάθεια και ικανότητα», διαμορφώνει την ψυχοδιανοητική σύσταση της ανθρώπινης ύπαρξης στην εξομοίωση του αρχετυπικού ή «Ουράνιου Ανθρώπου». ²⁰ Και τρίτον, η διαδικασία της φώτισης, μέσω της οποίας η πνευματική φύση ορθώνεται αποκαλυπτόμενη στην πλήρη και απόκοσμη μεγαλοπρέπειά της.

Αυτές οι διαδικασίες είναι πράγματι «ταυτόσημες, ταυτόχρονες και απόλυτα συνδεδεμένες από κάθε άποψη», διότι αναφέρονται στα τρία είδη του χρόνου. Η μετενσάρκωση πραγματοποιείται σε γραμμικό χρόνο. Γι' αυτό είναι δυνατό να μιλάμε για περασμένες και μελλοντικές ζωές ή υπάρξεις και να λέμε για την τρέχουσα παροδικότητα και την πολύπλοκη διαρκή αλλαγή αυτού που αποκαλούμε "εαυτό". «Αυτός είναι η τωρινή μου ενσάρκωση». Η μετεμψύχωση ανάγεται σε

---

19 Αυτόθι, I 17/I 45/I 83.

20 Για μια ανάλυση του όρου, «Ουράνιος άνθρωπος» κοιτάξτε ιδιαίτερα το έργο του E.L. Gardner, «Ο ουράνιος άνθρωπος: Το θείο παράδειγμα», Theosophical Publishing House, Λονδίνο, 1952. Πολλές αναφορές για το θέμα βρίσκονται στη «Μυστική Δοξασία».

μυθικούς χρόνους: εδώ αρχίζει το ηρωικό ταξίδι της ψυχής, με μια πιθανή αρχή σε οποιαδήποτε στιγμή του γραμμικού χρόνου, για κάποιον που δεν χρειάζεται να περιμένει μια καινούρια «εναρκακση» για να ξεκινήσει την αναζήτηση για την αυτομεταμόρφωση. Η διαδικασία της Φώτισης, όπως αποδεικνύει ξεκάθαρα η εμπειρία του Βούδδα, πραγματοποιείται εξ ολοκλήρου πέρα από τον χρόνο. Είναι το «τώρα» που είναι πάντα και που μπορεί να εισχωρήσει στον κοσμικό χρόνο οποιαδήποτε στιγμή, σε οποιοδήποτε σημείο. Η συγκεκριμένη λέξη «διαδικασία», μόλις μετά βίας μπορεί να εφαρμοστεί στη Φώτιση και κάποιος είναι υποχρεωμένος να καταφεύγει στην πασίγνωστη, παράδοξη φράση της Ινδίας, «*Νέτι, νέτι*» - ούτε έτσι, ούτε αλλιώς.

Είναι πλέον αυταπόδεικτο ότι ο σημερινός άνθρωπος στέκεται στο σταυροδρόμι και ότι πάνω στις τωρινές του αποφάσεις δεν στηρίζεται μόνο η δική του επιβίωση, αλλά και η επιβίωση ολόκληρης της γης. Υπάρχουν αυτοί που φωνάζουν ότι έχουμε ήδη επιλέξει την ολέθρια διακλάδωση στον δρόμο και βρισκόμαστε στην πορεία της αυτοκαταστροφής και του αφανισμού του κόσμου. Εάν είναι έτσι, τότε θα πρέπει να έχουμε το κουράγιο να ξαναχαράξουμε τα βήματά μας, να ξαναγυρίσουμε στην απατηλή διασταύρωση (να ανατρέξουμε στο σφάλμα μας), αντιμετωπίζοντας τις συνέπειες των παλιότερων επιλογών μας (Κάρμα) και να ξεκινήσουμε πάλι πάνω στον πραγματικό δρόμο που οδηγεί στον στόχο μας. Μια Αφρικανική παροιμία μας υπενθυμίζει ότι «*Ο δρόμος δεν λέει κοιβέντα σε κανένα*», που απλούστατα σημαίνει ότι ο καθένας οφείλει να πορευτεί το μονοπάτι μόνος του.

Οι μύθοι και τα παραμύθια είναι γεμάτα παραδείγματα εκείνων που πήραν τη λάθος στροφή, βρήκαν τον εαυτό τους, όπως έκανε ο Κρίστιαν στην «*Πορεία των Πίλγκριμ*» του Μπάνιαν, στο «*τέλμα της απελπισίας*» κι έτσι πρέπει να ξαναπεράσουν πάνω από τα χνάρια τους, αφήνοντας πίσω τους τα αποτελέσματα των άτυχων επιλογών, μέχρι που με αναγεννημένη δύναμη να μπορέσουν να ξαναρχίσουν για άλλη μια

φορά το μεγάλο ταξίδι. Όλα όσα μας αφορούν μπορεί να είναι τα σημάδια ότι έχουμε μπει στον εσφαλμένο δρόμο. Πολλές φορές συμπεριφερόμαστε έντονα σαν ταξιδιώτες λεωφορείου, φλυαρώντας για τις ασήμαντες έννοιες μας και τις κοινοτυπίες της ύπαρξης, χωρίς να κοιτάμε ποτέ έξω από το παράθυρο να δούμε πού πηγαίνουμε, πάνω σε τι έδαφος ταξιδεύουμε, γεμάτοι ικανοποίηση να αφήνουμε την οδήγηση σε κάποιον άλλο. Κάπου-κάπου, ίσως ακούμε μια φωνή από κάποιον σε ένα μπροστινό κάθισμα που υποχρεώνει τον οδηγό να σταματήσει, να γυρίσει πίσω, να πάρει μιαν άλλη κατεύθυνση, αλλά εμείς μόνο γελάμε και φωνάζουμε, "Συνέχισε! δεν έχει σημασία πού θα καταλήξουμε. Είναι διασκεδαστικό και περνάμε καλά!" Όταν όμως συνειδητοποιήσουμε τη διαδρομή που έχουμε πάρει, όταν αντιληφθούμε ότι το λεωφορείο μπορεί να σταματήσει και εμείς οι ίδιοι μπορούμε να πάρουμε μια θέση για τον καθορισμό του προορισμού μας, τότε όπως εξιστορούν όλοι οι μεγάλοι μύθοι, ξεκινάμε σοφαιρότερα το ηρωικό ταξίδι της ψυχής και όπως ο Οδυσσεάς,

*«Να αρμενίσουμε πέρα από το ηλιοβασιλέμα, και τα νερά
Όλων των αστεριών της δύσης....*

*Γιατί ίσως λουστούμε σε εκείνους τους κόλπους
Ίσως καταφέρουμε να φτάσουμε στα Νησιά των Μακάρων,
... κι όπου βρισκόμαστε, είμαστε,*

*Ο ίδιος παλμός των ηρωϊκών καρδιών, που γίνεται
αδύνατος από τον χρόνο και την μοίρα,
αλλά δυνατός σε θέληση*

Να μοχθεί, να αναζητά, να βρῖσκει, και να μην υποχωρεί.»²¹

Το έργο μας βρῖσκεται ξεκάθαρα μπροστά μας: να ξαναρχίσουμε το ανθρώπινο ταξίδι, την αναζήτηση για την αυτομεταμόρφωση. Οι δυνάμεις που παρατάσσονται εναντίον μας δεν είναι πια εκείνες που θα αιχμαλώτιζαν το σώμα μας, αλλά

---

21 Tennyson, Alfred Lord, «Οδυσσεάς». Ολόκληρο το ποίημα μπορεί να βρεθεί σε πολλές ανθολογίες όπως επίσης και στα Άπαντα του Τέννυσον.

εκείνες που θα κρατούσαν αιχμάλωτο τον νου και την καρδιά, δυνάμεις που εκκινήσαμε εμείς οι ίδιοι στο παρελθόν μέσω των ασυνείδητων περιπλανήσεων στην έρημο της άγνοιας. Πρέπει να νικήσουμε για χάρη της αθανασίας μας. Μπορεί να είναι ένα μοναχικό ταξίδι, όμως δεν είμαστε ποτέ μόνοι και δεν έχουμε παρά μόνο να κοιτάξουμε· τα ορόσημα είναι ξεκάθαρα σηματοδεδιμένα από γενιές Μητημένων Διδασκάλων. Ταξιδεύουμε από την προσωπικότητα προς το Ανώτερο Εγώ και από εκεί προς τον Ανώτερο ΕΑΥΤΟ. “Λέει ο Μεγάλος Νόμος: Για να γίνεις ο ΓΝΩΣΤΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΥΠΑΡΞΕΩΝ θα πρέπει πρώτα να γνωρίσεις τον ΕΑΥΤΟ σου... το εγώ σου είναι χαμένο μέσα στο Ανώτερο Εγώ και αυτό μέσα στον ΕΑΥΤΟ, απορροφημένο σε αυτόν τον ΕΑΥΤΟ από τον οποίο εξαρχής εκπορεύτηκε.”²²

Η διαδικασία ή μέθοδος μέσω της οποίας ολοκληρώνεται το ταξίδι λέγεται μετεμψύχωση, ένα δόγμα υπερβολικά παρεξηγημένο και ερμηνευμένο αξιοθρήνητα, μέχρι να το δει κανείς μέσα από το φως της απόκρυφης φιλοσοφίας. Η Ε.Π.Μ. αναφέρεται σε αυτό σαν ένα ουσιαστικό στοιχείο στην επίτευξη του ανθρώπου για την ανθρώπινη φύση του και τελικά η υπερανθρώπινη κατάστασή του είναι ξεκάθαρη μαρτυρία ότι έχει σχέση με την απαραίτητη ψυχολογική μεταλλαγή που πρέπει να γίνει, αν θέλουμε να κερδίσουμε την αθανασία μας. Από μόνη της η μετενσάρκωση είναι ανεπαρκής για να πετύχουμε τον στόχο που βρίσκεται μπροστά μας. Η απλή συσσώρευση των υπάρξεων που βιώνουν κάποιον αριθμό ζωών, δεν μπορεί πια να μετατρέψει έναν άνθρωπο σε Θεό, ούτε μόνο συνεχίζοντας να τρώει αιώνια τα φυλλώματα κάποιου ιδιαίτερου φυτού μπορεί να μετατρέψει την κάμπια σε πεταλούδα. Η διαδικασία της μεταμόρφωσης σε ορισμένους οργανισμούς που υποβάλλονται σε μια πλήρη εσωτερική αλλαγή, είναι ανάλογη με το έργο το οποίο πρέπει να αναληφθεί με πλήρη επίγνωση από τον καθένα για τον

---

22 Blavatsky, H.P., «Η φωνή της Σιγής», απόσπασμα Ι στ. 19 και 90.

εαυτό του. Γι' αυτό τον λόγο η Ε.Π.Μ. μιλάει για μια «μακρά σειρά μετεμψυχώσεων και μετενσαρκώσεων.» Όπως έχει ήδη διατυπωθεί, η μετενσαρκώση έχει σχέση με τον χρόνο. Η μετεμψύχωση ανήκει σε άλλη χρονική διάσταση, η οποία ονομάστηκε από πολλούς συγγραφείς, μυθικός χρόνος.

Συνήθως ερμηνευόμενη σαν αλλαγή από ψυχή σε ψυχή, η μετεμψύχωση έχει οριστεί σαν «ένα σύμβολο του περάσματος του εγώ μέσα από διαδοχικές ενσαρκώσεις σε ανθρώπινα σώματα, αστρικά και φυσικά, γεμάτα από ζωώδεις τάσεις προσδιορισμένες από ονόματα ζώων, διαφόρων ειδών». ²³ Ο Δρ. ντε Πουρούγκερ τονίζει ότι ο όρος «περιέχει το ιδιαίτερο νόημα ότι η ψυχή μιας οντότητας, ανθρώπινης ή άλλης, μετακινείται όχι μόνο από κατάσταση σε κατάσταση, μεταναστεύει όχι μόνο από θέση σε θέση ή από σώμα σε σώμα αλλά ότι είναι επίσης μια αδιαίρετη οντότητα στην ενδότατη οικία της, η οποία επιδιώκει μια πορεία μαζί με το προσωπικό της μονοπάτι ανάπτυξης, σαν μια ξεχωριστή μονάδα, παίρνοντας τη μια ψυχή μετά την άλλη και ως εκ τούτου, η μετεμψύχωση, αναφέρεται στις περιπέτειες που τυχαίνουν στη ζωή...» ²⁴

Το δόγμα είναι βασικά Πλατωνικό και γι' αυτό μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα υπό το φως της άποψης του Πλάτωνα περί ψυχής. Μπορούμε να αναφέρουμε αυτό που είπε η Ε.Π.Μ. αναφερόμενη στην Πλατωνική φιλοσοφία ότι είναι «η πιο επεξεργασμένη επιτομή των διανοητών σικιτημάτων της γηραιάς Ινδίας», και για τον Πλάτωνα ως «τον μεγαλύτερο φιλόσοφο της προ-Χριστιανικής περιόδου ο οποίος αντικατόπτρισε πιστά στο έργο του την πνευματικότητα των Βεδδικών φιλοσόφων που έζησαν χιλιάδες χρόνια πριν από αυτόν, καθώς και τη μεταφυσική τους έκφραση.» ²⁵

---

23 Gaskell, G.A., «Λεξικό όλων των Γραφών και των Μύθων», The Julian Press, Νέα Υόρκη, 1960, σ. 498.

24 De Puyucker, G., «Απόκρυφο Γλωσσάριο», Θεοσοφικός Πανεπιστημιακός Τύπος, Πασαντένα, Καλιφόρνια, 1956, σελίδα 105.

25 Blavatsky, H.P., «Ισις Αποκαλυμμένη», Πρωτότυπη Έκδοση, Τόμος I σελ. xi, Έκδοση 1910, Τόμος I, σελ. xvii.

Γι' αυτό, ενώ η μετεμψύχωση χρησιμοποιείται συνήθως είτε ως συνώνυμο της μετενσάρκωσης ή απλώς σαν διαφορετικός όρος της μετανάστευσης, θα έπρεπε να αναγνωρισθεί ότι κάθε όρος έχει το δικό του ιδιαίτερο νόημα στην εσωτερική φιλοσοφία. Όπως επισημαίνει ο Δρ. ντε Πουρούκερ: «Είναι βέβαια φανερό ότι αυτές οι λέξεις έχουν στενή σχέση η μια με την άλλη, όπως, για παράδειγμα, κάθε ψυχή κατά τη μετεμψύχωσή της μεταβιβάζει επίσης την προσωπική της ουσία. Και αντιστρόφως, κάθε μετενσαρκωνόμενη οντότητα έχει επίσης τις μετεμψυχώσεις ή τις ψυχικές-αλλαγές μέσα στο είναι της. Όμως αυτοί οι συσχετισμοί ή ανακατέματα των νοημάτων δεν πρέπει να συγχέονται με το ιδιαίτερο νόημα που συνδέεται με καθενιά από αυτές τις λέξεις».²⁶

Μια μελέτη του Πλατωνικού δόγματος θα δικαιολογήσει τη θέση ότι η μετεμψύχωση είναι μια οικιαστική διαδικασία, σχετική με την ψυχολογική εξέλιξη σε ολόκληρο το ταξίδι του ανθρώπου προς τον τελικό στόχο του. Ούτε θα πρέπει να συγχέεται με τη διαδικασία της μετενσάρκωσης, ούτε να απορρίπτεται σαν εναλλακτικός όρος για τη μετανάστευση (η οποία επίσης, έχει ένα βαθύτερο και οικιαστικότερο νόημα από εκείνο που της έχει αποδοθεί στις εξωτερικές εργασίες. Κοιτάξτε, για παράδειγμα, τη διεικρίνιση της εσωτερικής έννοιας στο άρθρο της Ε.Π.Μ. στη «Μεταβίβαση των Ατόμων της Ζωής».)²⁷

Σε όλους τους διαλόγους του Πλάτωνα δίνεται έμφαση στην υπευθυνότητα της ατομικής ψυχής. Στον Φαίδωνα, ο Σωκράτης λέει στους ακροατές του, «... εάν η ψυχή είναι πράγματι αθάνατη, τί φροντίδα θα πρέπει να αναλάβουμε γι' αυτήν την αιωνιότητα! Και ο κίνδυνος να την αμελήσουμε από αυτήν την άποψη εμφανίζεται πράγματι τρομαχτικός».²⁸ Ο Πλάτω-

---

26 De Purucker, G., Αυτόθι, σελ. 105.

27 Blavatsky, H.P., «Απαντα», Theosophical Publishing House, Wheaton, Τόμος IV, σσ. 559-60.

28 Jowett, B., μεταφρ. «Οι Πλατωνικοί Διάλογοι», Πανεπιστημιακός τύπος της Οξφόρδης, Λονδίνο, 1931, Τόμος II, σελ. 255.

νας επιμένει ξανά και ξανά ότι η ψυχή μέσω των δικών της πράξεων δικάζει τον ίδιο της τον εαυτό, το ίδιο όπως μέσω της άγνοιας ή του πάθους παραβαίνει τον Θείο Νόμο και όταν με τις ίδιες της τις προσπάθειες στρέφεται από τα βάθη της δυστυχίας να ανιψωθεί στις κορυφές της πνευματικής πραγμάτωσης. Οι Πλατωνικοί μύθοι στον Τίμαιο, τον Φαίδωνα, τον Φαίδρο και στο Συμπόσιο, δένουν θαυμάσια με τη φύση της ψυχής, τις επιλογές της στη διάρκεια του ταξιδιού της στο βασίλειο της γέννησης και του θανάτου και την τελική της αποκατάσταση και επιστροφή στο αληθινό της σπίτι.

Μια πλήρη ανάλυση αυτών των μύθων, που αποκαλύπτουν τις μυστικές όψεις μιας βαθύτερης αλήθειας διατηρημένης μέσα στην εσωτερική παράδοση, θα αποτελούσε μια μελέτη εντελώς ανεξάρτητη από το παρόν μας θέμα. Βρίσκεται όμως, μια θαυμάσια σύντομη θεωρία στο μικρό έργο. «*Η Ανθρώπινη Ψυχή στους Μύθους του Πλάτων*» από τους Εκδότες της Κιβωτού της Σοφίας.²⁹

Όπως επισημαίνουν οι Εκδότες της Κιβωτού της Σοφίας «... όταν ο Πλάτωνας λέει ότι οι ψυχές των ανθρώπων μεταβάλλονται σε ψυχές ζώων, δεν πρέπει να θεωρούμε πως εννοεί ότι η ανθρώπινη ψυχή μπορεί κυριολεκτικά να μετατραπεί σε ψυχή ζώου, αλλά μάλλον ότι ζει με έναν εντελώς φυσιολογικό τρόπο, ευχαριστημένη μόνο με τις υποθέσεις του σώματος και χωρίς να ενεργοποιεί τις πιο θεϊκές της ιδιότητες.»³⁰

Ο μεγάλος Πλατωνικός, Τόμας Τάιηλορ, που τόσο συχνά αναφέρεται από την Ε.Π.Μ., δηλώνει στην Εισαγωγή του στον Τίμαιο, «Πάλι, όταν οι ψυχές μας εμφανίζονται μετά την πτώση στο τωρινό σώμα σαν να υφίστανται μια μετατροπή σε ζώα, αυτό, όπως θαυμάσια παρατηρεί ο Πρόκλος, δεν πρέπει να νοηθεί ότι οι ψυχές μας μπορεί να γίνουν ποτέ ζωογόνες αρχές που εμπυχώνουν σώματα ζώων, αλλά μάλ-

---

29 Εκδόσεις Κιβωτός της Σοφίας, «*Η Ανθρώπινη Ψυχή στους Πλατωνικούς Μύθους*», The Shrine of Wisdom, Λονδίνο, 1936.

30 Αυτόθι, σελίδα 12.

λον ότι εξαιτίας ενός είδους συμπαθείας είναι δεμένες με ζωώδη σώματα και μεταφέρονται σε αυτά όπως ήταν.....»³¹

Πιο επεξηγηματικός, ο Πλάτωνας στον Φαίδωνα καταγράφει τον Σωκράτη να λέει ότι «όπως κάποιοι που είναι επιρρεπείς στη λαίμαργία, προσβλητικά αγενείς και πότες, και όλα αυτά χωρίς κανένα φόβο για τις συνέπειες, θα εισέλθουν στη συνομοταξία των όνων και των κτηνών...» ενώ «όπως αυτοί που έχουν ψηλά στην εκτίμησή τους την αδικία, την τυραννία και την αρπαγή, θα εισέλθουν στη συνομοταξία των λίκων, των γερακιών και των αετών.»³²

Έτσι σύμφωνα με το Πλατωνικό δόγμα, η εξωτερική μορφή αποκαλύπτει τα χαρακτηριστικά που υπαγορεύει ο τρόπος ζωής ενός ανθρώπου. Για τον Πλάτωνα, μόνον αυτοί που είναι αφιερωμένοι στη φιλοσοφία μπορούν να διατηρήσουν την ανθρώπινη κατάσταση. Κάποιος μπορεί να παρατηρήσει εύκολα τη σχεδόν ασυνείδητη συνέχεια μιας τέτοιας άποψης στα πλαίσια της γλώσσας που χρησιμοποιούμε για να περιγράψουμε άτομα με χαρακτηριστικά ζώων. Μπορεί να λέμε, για παράδειγμα, ότι μια γυναίκα που συνηθίζει να κουτσομπολεύει είναι «κότα» ή ένας άντρας που κυνηγάει γυναίκες είναι «λίκος». Συχνά η γλώσσα από μόνη της αντανακλά μυθολογικές αλήθειες, παρόλο που η βάση για ορισμένες εκφράσεις ίσως έχει ξεχαστεί από πολύ καιρό. Παρόλα αυτά, στη σύγχρονη έκφραση είναι σχετικά εύκολο να αναγνωρίζουμε ότι τείνουμε να διατηρούμε στην ομιλία μας την ουσιαστική σημασία του δόγματος της μετεμψύχωσης ακόμα και όταν λογικά έχουμε απορρίψει το σύνθηρες εξωτερικό της νόημα.

Η ευκολία με την οποία το ανθρώπινο σώμα μπορεί να χαθεί, δεν εκφράζεται πουθενά καλύτερα απ' ό,τι στη δογμα-

---

31 Taylor, Thomas, «Ο Κρατύλος, ο Φαίδων, ο Παρμενίδης, ο Τίμαιος και ο Κριτίας του Πλάτωνος», από τη Σειρά Παρουσιολογιών της Μυστικής Δοξασίας, Wizard Bookshelf, Μιννεάπολις, ΗΠΑ, 1975, σ. 286.

32 Jowett, B., Αυτόθι, Τόμος II, σελ. 262.

τική μελέτη της μετεμψύχωσης που γράφτηκε τον δεύτερο αιώνα μ.Χ. από τον λαμπρό οπαδό της Νεοπλατωνικής σχολής, Λούκιο Απουλήιο. Μοιάζει με μεγάλη δικαιολογία να υποθέτουμε ότι ο Απουλήιος δεν ήταν ο αυθεντικός συγγραφέας του βιβλίου, γνωστό σαν «ο Χριστός Όνος», αλλά ότι το αντέγραψε από ένα Ελληνικό έργο που κατείχε πριν χαθεί. Ακόμα κι αν είναι έτσι, οι αποδείξεις της συνέχειας μιας σειράς μυστηριακών θρησκειών - Μιθριδαϊκή, Διονυσιακή, Αιγυπτιακή, κλπ - την εποχή που ζούσε ο Απουλήιος θα προσέδιδε αξιοπιστία σε εκείνες τις αφηγήσεις σύμφωνα με τις οποίες ο ίδιος μνείται στα Ελευσίνια μυστήρια και πιθανώς ζητάει να εισέλθει σε ορισμένες άλλες μυστηριακές σχολές επίσης. Στην ψυχολογική ερμηνεία του «Χρυσού Όνου», που έκανε η Δρ. Μαρία Λουΐζα φον Φραντς επισημαίνεται ότι αυτό το έργο του Απουλήιου έχει σωθεί μάλλον λόγω του πορνογραφικού του χαρακτήρα, ιδιαίτερα όταν διαβάζεται χωρίς να κατανοείται το απόκρυφο ή και το ψυχολογικό του νόημα, γεγονός που κάνει τη νουβέλα ιδιαίτερα δημοφιλές ανάγνωσμα (παρόλο που περιέχει απαγορευμένες πληροφορίες) μεταξύ των μοναχών και των νεοφύτων στα μοναστήρια κατά τον Μεσαίωνα.³³

Όποιος κι αν είναι ο λόγος διάσωσης του έργου, η σημασία του ή το τωρινό νόημα για μας, βρίσκεται όχι μόνο σε αυτό που μπορεί να μας πει, καλυμμένα σχετικά με κάποιες μυστηριακές σχολές του παρελθόντος - σχολές μέσα στις οποίες η απόκρυφη παράδοση διατηρούνταν μέσω μυητικών τελετών και διαδασκαλιών - όμως ακόμα πιο σημαντική είναι

---

33 Για μια σύγχρονη απόδοση της νουβέλας του Απουλήιου, κοιτάξτε «Τις Μεταμορφώσεις του Λούκιου, γνωστού και σαν ο Χριστός Όνος», μεταφρασμένο από τον Robert Graves και έκδοση από τα Penguin Books το 1950. Η Dr. Marie Luise von Franz, μία διαπρεπής οπαδός του Γιούνγκ, έγραψε ένα ανεκτίμητο δοκίμιο, «Μία ψυχολογική Ερμηνεία του Χρυσού Όνου του Απουλήιου», που εκδόθηκε από τις Spring Publications, The Analytical Psychology Club of New York, Inc., 1970.

η εντελώς παραστατική περιγραφή του ανθρώπινου ταξιδιού, με τις μεταμορφώσεις ή τις μετεμψυχώσεις του, που επιχειρεί κάθε άτομο ακόμα και με τον κίνδυνο να χάσει την ανθρώπινη υπόστασή του.

Η ιστορία που αφηγείται ο Απουλήιος, περιέχει άσχετα στοιχεία τα οποία ασφαλώς σχηματίζουν «*παραπετάσματα*» ως προς την ουσιαστική σημασία του μύθου, η οποία σαν γνήσια μυστικιστική είναι διαρκώς καλυμμένη από αλληγορία και συμβολισμό, αφού τα απώτατα μυστικά της μεταδίδονται όχι με λόγια αλλά μέσω μιας αφυπνισμένης πνευματικής αντίληψης.

Στον Χρυσό Όνο, έχουμε την ιστορία ενός νεαρού, του Λούκιου, του οποίου το όνομα σημαίνει «*φως*» και ο οποίος ξεκινάει ένα ταξίδι προς το σπίτι της μητέρας του· ένας πολύ σωστός συμβολισμός για την οικία της Σοφίας, της αιώνιας γνώσης. Κατά την πορεία, ο Λούκιος αντιμετωπίζει αμέτρητες περιπέτειες, συναντά κάθε είδος ανθρώπους και η νουβέλα είναι διάσπαρτη από διάφορους μύθους που άλλες φορές διασκεδάζουν και άλλες διδάσκουν. Στη διάρκεια του ταξιδιού του, ο Λούκιος συναντά μια νέα και όμορφη κοπέλα, την Φωτίδα, της οποίας το όνομα σημαίνει επίσης «*φως*» αλλά που γίνεται η αιτία να μεταμορφωθεί σε γάϊδαρο, ικανό να λέει μόνο «*χή-χό*», αν και η εσωτερική του συνείδηση έχει παραμείνει ανέπαφη από την εξωτερική εμφάνιση.

Έτσι ακριβώς συμβαίνει η τραγωδία της απώλειας της ουσιαστικής ανθρωπιάς μας, όταν συνειδητοποιούμε πόσο πολύ ανόητοι έχουμε γίνει (γάϊδαροι θα μπορούσαμε να πούμε) ταυτιζόμενοι με τη συναισθηματική ή ενστικτώδη φύση μας. Μπορούμε να πούμε ότι μοιάζει με φως που φωτίζει οδηγώντας μακριά από την ευθεία οδό, γι' αυτό και είναι απαραίτητο να εξετάζουμε λίγο πιο προσεκτικά τον τρόπο με τον οποίο ο Λούκιος βρήκε τον εαυτό του. Η επικαιρότητα της ιστορίας είναι εμφανής, όταν συγκρίνουμε τις συνθήκες με αυτές στον κόσμο σήμερα, που είναι τόσο διαδεδομένο το ενδιαφέρον για τις φαινομενικές όψεις του αποχρυσισμού. Όσο για τον Λού-

κιο, είχε εκτραπει από τον αρχικό σκοπό του με το δέλεαρ να σπουδάσει μαγεία και βρισκόταν στο σπίτι ενός ζευγαριού που θα μπορούσε να του προσφέρει μια ευκαιρία να παρακολουθήσει τις σωστές σπουδές, μέχρι που συνάντησε την Φωτίδα. Τώρα το φως που αντιπροσωπεύει η Φωτίδα είναι το απατηλό, αντανακλώμενο φως της αστρικής ή καρμικής φύσης. Όπως θυμίζει η Φωνή της Σιγής στους φιλόδοξους:

«Πρόσεχε, Λανού, μήπως θαμλωμένη από την παραπλανητική ακτινοβολία η Ψυχή αργοπορήσει και παγιδευτεί στην ίδια της απατηλή λάμψη.

*«Αυτό το φως λάμπει από το πετράδι του Μεγάλου Παγιδευτή (Μάρα). Οι αισθήσεις το μαγεύουν, τυφλώνουν το μικρό, και αφήνουν τον απρόσεκτο ένα εγκαταλειμένο ναιάγιο».*³⁴

Ο αριθμός των ανθρώπων, σήμερα, νέων και γέροντων που έχουν τυφλωθεί από την απατηλή λάμψη του ψευδο-αποκρυφισμού, από υποσχέσεις μιας ταχείας απόκτησης ψυχικών ικανοτήτων ή μέσω της προσωπικής τους έρευνας για αυτοϊκανοποίηση, είναι τεράστιος, και όπως ο Λούκιος μπορούν εμφανισιακά, αν όχι κυριολεκτικά, να έχουν μεταμορφωθεί σε γαϊδουροκέφαλους σαν αποτέλεσμα των μαγικών τους. Πράγματι, ο Λούκιος δεν είναι παρά μια φιγούρα σε ένα αρχαίο κείμενο που προσωποποιεί αρχές αντιπροσωπευτικές για τον Άνθρωπο που όλες τις εποχές εμφανίζει κάθε άτομο ξεχωριστά στην αναζήτησή του για ολοκλήρωση.

Η παράδοση των Γνωστικών είναι γεμάτη με αναφορές για τον «Άνθρωπο - Φως» ή την προσωποποιημένη αρχή του φωτός που επιχειρεί να ταξιδέψει μέσα στα υλικά ερέβη της Στυγός, όπου περιμένει λύτρωση ή με τις ίδιες του τις δυνάμεις να απελευθερώσει, μέσω της εσωτερικής μεταμόρφωσης, το αρχέγονο ον μέσα του και να επιστρέψει με πλήρη αυτοσυνείδηση στο βασίλειο του φωτός. Από την περιγραφή της Ριγκ-Βέντα του αρχαιτικού Πουρούσα ή αρχέγονου ανθρώπου, μέσα από όλους τους μύθους αναρίθμητων πολιτισμών,

---

34 Blavatsky, H.P., «Η Φωνή της Σιγής», Απόσπασμα I, vs 33, 34.

στις παραδόσεις, -Γνωστική, Ερημητική και Αλχημιστική- επι-
ξεί η εικόνα του Λούκιου μέχρι την εποχή μας, είτε την ανα-
γνωρίζουμε συνειδητά, είτε τη βιώνουμε ασυνείδητα.

Σήμερα, το αστρολογικό πορτραίτο της Υδροχοϊκής εποχής
παρέχει έναν γραφικό συμβολισμό του Ανθρώπου, που μας
υπενθυμίζει ότι το καθήκον του ανθρώπου αυτήν την εποχή
είναι να γίνει συνειδητός της ευρύτερης εσωτερικής παρουσίας
που είναι το κεντρικό σημείο της θεϊκότητάς μας και που πρέ-
πει να διαφυλάσσεται προσεκτικά από φόβο μήπως χάσουμε
την ανθρωπιά μας. Σαν τον Λούκιο, θα πρέπει μόνοι μας να
αφαιρέσουμε τη γαϊδουροκεφαλή, τρώγοντας από το ρόδο,
σύμβολο της αιθουσίας και να σταθούμε γυμνοί, δηλαδή
χωρίς τεχνητά καλύμματα που κρύβουν τον αληθινό αθάνατο
Εαυτό. Η διαδικασία είναι πάντα η ίδια: μια εσωτερική μετα-
μόρφωση, μια πραγματική μετεμψύχωση, μέσω της οποίας η
ανθρώπινη ψυχή αφιπνίζεται στην πραγματική της κατάσταση
όταν μπορεί να είναι μνημένη, όπως ήταν ο Λούκιος, στα
μυστήρια της Ίσιδας και του ●σιρι που είναι τα μυστήρια της
φύσης και της κατανόησης της ζωής και του θανάτου.

Το ερώτημα που προκύπτει αναπόφευκτα αφορά τον
τρόπο που επιτυγχάνεται η μετεμψύχωση, πώς εκδηλώνο-
νται οι μεταμορφώσεις που οδηγούν στην απελευθέρωση και
ο τελικός στόχος της πορείας. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα
ερώτημα, επειδή ο στόχος και η πορεία δεν μπορούν να είναι
ξεχωριστά, ή, όπως τονίστηκε παραπάνω: «Δεν μπορείς να
ταξιδεύεις στο Μονοπάτι πριν γίνεις το ίδιο το Μονοπά-
τι».³⁵ Αυτό το γεγονός αναγνωρίστηκε πάντοτε στα αληθινά
μυστήρια. Στην ιστορία του Λούκιου απεικονίστηκε θαυμά-
σια κατά την αφύπνισή του στην προσπάθεια που απαιτείται
για να πετύχει την προσωπική του απελευθέρωση. Συμβαίνει
πάντοτε «μέσω της προσωπικής προσπάθειας και αξίας» στο
ανθρώπινο ταξίδι που οδηγεί στην τελική υπέρβαση της
ανθρώπινης κατάστασης.

---

35 Αυτόθι, Απόσπασμα I, v. 58.

Για να επιστρέψουμε και πάλι στον μύθο του Απουλήιου, ο Λούκιος πρέπει να ξεχωρίσει ανάμεσα στο πλήθος των ανθρώπων, αποτυπώνοντας τον εαυτό του, σαν σύμβολο της ανάγκης κάθε ανεξάρτητου ατόμου να απελευθερώσει τον εαυτό του από το συλλογικό ασυνείδητο, από τα δεδομένα των μαζών και την ηθική του όγλου. Μόνον έτσι μπορεί να αρπάξει το στεφάνι με τα ρόδα και να τα φάει «με γλυκειά απόλαυση». Έτσι λοιπόν πρέπει ο καθένας να παραμένει αποστασιοποιημένος από το πλήθος, ακολουθώντας τη μοναχική του εσωτερική εμπειρία, απροστάτευτος μεν αλλά και ατάραχος και τρώγοντας από ολόκληρο το ρόδο, σύμβολο ουσίας και αγάπης. Όπως έχει τονίσει ξεκάθαρα ο Γιούνγκ, η πράξη της θυσίας η οποία υποδηλώνει κάποιον πόνο, είναι κομιμάτι της «θεϊκής διαδικασίας για αλλαγή», η οποία «αποκαλύπτεται στην ανθρώπινη κατανόησή μας και... ο άνθρωπος βιώνει - σαν τιμωρία, βασανιστήριο, θάνατο, και μεταμόρφωση.»³⁶

Ο συμβολισμός του ανθρώπινου ταξιδιού που έχει καταγραφεί στο έργο του Απουλήιου, μπορεί να μας οδηγήσει πολύ πιο μακριά. Όμως θα πρέπει να σημειώσουμε εδώ, ότι μόνον εξακολουθώντας να τρώει από τα ρόδα τα οποία τερματίζουν την περίοδο της τιμωρίας και των βασανιστηρίων του, βιώνει έναν συμβολικό θάνατο και μεταμόρφωση, που είναι βασικά στοιχεία όλων των πρωταρχικών μυητικών τελετουργιών. Ο Λούκιος περιγράφει την εμπειρία με δικά του λόγια:

*«Πλησίασα πολύ κοντά στις πύλες του θανάτου
και πέρασα το ένα πόδι
στο κατώφλι της Περσεφόνης...
Τα μεσάνυχτα είδα τον ήλιο
να λάμπει σαν νάταν μεσημέρι...
Οι κουρτίνες ήταν τραβηγμένες
στο πλάϊ και ήμουν έξαφνα εκτεθειμένος...»*

---

36 Jung, C.G., «Απαντα», Τόμος 13, «Ορισμένες Απόψεις σχετικά με τα Οράματα του Ζώσιμου», παράγραφος 139, Bollingen Foundation, Pantheon Books, Νέα Υόρκη, 1953.

όταν ένα άγαλμα
αποκαλύφτηκε, ντυμένο σαν τον ήλιο.»³⁷

Πράγματι το αποκορύφωμα της πορείας της μεταμόρφωσης του Λούκιου, θυμίζει την περιγραφή μεταμόρφωσης που δίνεται από τη Φωνή της Σιγής:

«Σαν λευκή κολόνα τώρα ορθώνεται στη δύση,
που πάνω της ο ανατέλλων Ήλιος της αιώνιας σκέψης
ξεχύνει τους πρώτους του υπέρλαμπρους κυματισμούς.
Ο νους του, σαν ωκεανός ατάραχος και απέραντος,
απλώνεται στο απεριόριστο διάστημα.
Στο στιβαρό του χέρι, ζωή και θάνατο κρατά.»³⁸

Η μέθοδος μέσω της οποίας ολοκληρώνεται η διαδικασία της μετεμψύχωσης, της εσωτερικής μεταμόρφωσης της ψυχής, έχει προσδιοριστεί με διάφορους τρόπους. Στο Κλειδί της Θεοσοφίας, η Ε.Π.Μ. αναφέρεται στην ερμηνεία της «θεουργίας» ή της «θείας εργασίας» ή παραγωγής μιας εργασίας θεών. Από τη λέξη «Θεός» και «εργάν». Ο όρος είναι πολύ παλιός, όμως ανήκοντας στο λεξιλόγιο των ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ δεν είχε ευρεία χρήση. Επρόκειτο για μια μυστική δοξασία που απέδειξαν πρακτικά έμπειροι μύστες και ιερείς και που κατά την οποία αν κάποιος καθιστούσε τον εαυτό του τόσο αγνό όσο τα άϊλα όντα, δηλαδή, «επιστρέφοντας στην αρχέγονη φυσική αγνότητα, ο άνθρωπος θα μπορούσε να υποχρεώνει τους θεούς να του μεταδώσουν θεϊκά μυστήρια...»³⁹

Όπως κι αν είναι γνωστό, είτε σαν Γιόγκα στην Ανατολική είτε σαν Αλχημεία στη Δυτική παράδοση, το έργο της θεουργίας στέκεται μπροστά μας αν θελήσουμε να κερδίσουμε την αθανασία μας. Στη σύγχρονη ψυχολογική ορολογία, μπορεί να λέγεται αυτοπραγμάτωση ή εξαστομίκευση. Όποιο κι αν

---

37 Graves, Robert, μεταφρ. αυτ., σ. 286.

38 Αυτόθι, Απόσπασμα III v. 282.

39 Blavatsky, H.P., «Το Κλειδί της Θεοσοφίας». Τμήμα I, Το Νόημα του Ονόματος (υποσημείωση).

είναι το όνομα που αποδίδεται το ανθρώπινο έργο, εμείς επικοινωνοίμε απευθείας με τις ψυχοδιανοητικές μεταμορφώσεις που απαρτίζουν το ηρωικό ταξίδι της ψυχής. Η γλώσσα της μεσαιωνικής αλχημείας παρέχει ένα ευρύ λεξιλόγιο για την κατανόηση της ίδιας της διαδικασίας, για την οποία όπως προσδιόρισε ο Γιουνγκ, σε σχέση με τον μύθο, συμβολική γλώσσα «είναι η πρωτογενής γλώσσα, φυσική γι' αυτές τις ψυχικές διαδικασίες και όχι η διανοητική κατασκευή που προέρχεται από την οποιαδήποτε αφθονία και εκφραστικότητα των μυθικών ρητορικών σχημάτων».40

Αυτό που απαιτείται από μας είναι μια πραγματική μεταμόρφωση, μια δεύτερη εσωτερική γέννηση, η αιθεντική αναγέννηση που είναι η δημιουργία του lapis philosophorum (φιλοσοφικής λίθου) του αδαμάντινου σώματος της ανατολικής αλχημείας, του πνευματικού χρυσού ή «υψηλόφρονης Αποχρώσεως» («noble Tincture») των δυτικών αλχημιστών. Όπως μας πληροφορεί η Ε.Π.Μ. στην αρχή της Μυστικής Δοξασίας, η λέξη Dzyan που είναι ο τίτλος των Στάντζας (ποιήματος) στις οποίες στηρίζεται ολόκληρο το έργο της, παράγεται από έναν όρο που στα παλαιότερα κείμενα δίνεται σαν Janna και ορίζεται σαν «αναμόρφωση μέσω διαλογισμού και γνώσης.»41

Πρέπει ωστόσο, να δούμε τη διαδικασία σαν δυναμικό. Είναι ένα έργο. Στον σημερινό κόσμο που η παραγωγή γκουρού έχει σχεδόν βιομηχανοποιηθεί και η έννοια του διαλογισμού έχει υποτιμηθεί από την εμπορευματοποίηση των επινοήσεων που προσφέρουν μηχανισμούς αλλαγής συνείδησης, που δεν απαιτούν από τους χρήστες τους καμιά προσωπική προσπάθεια, μπορούμε να αγνοούμε την αρχαία αλήθεια σύμφωνα με την οποία εκείνος ο οποίος θα ήθελε να πετύχει την απέλυνση, δεν μπορεί να αποφύγει τον μόχθο που απαι-

---

40 Jung, C.G., «Απαντώ», Τόμος 12, «Ψυχολογία και Αλχημεία», Bollingen Foundation, Pantheon Books, Νέα Υόρκη, 1953, σ. 25.

41 Blavatsky, H.P., Αυτόθι, I xx (fn)/I 44 (σημείωση 1).

τείται για να έχει σαν αποτέλεσμα τη μεταμόρφωση. Στην επιστημονική, σοφιστική εποχή μας, μπορεί να απορρίπτουμε σαν δεισιδαιμονίες και φαντασιοπληξίες τις συνταγές και τις φόρμουλες των αλχημιστών του μεσαίωνα. Ευτυχώς, σαν αποτέλεσμα των ερευνών που έκανε ο Δρ. Καρλ Γιούνγκ και οι διάδοχοί του, γίνεται όλο και ευρύτερα γνωστό σήμερα, ότι οι φαινομενικά χωρίς νόημα οδηγίες κάλυπταν τους ψυχολογικούς και πνευματικούς κόπους που αποτελούν το ανθρώπινο ταξίδι. Όπως έγραψε ο Α.Π. Σίννετ αναφερόμενος σε αυτή τη βασιλική τέχνη της πνευματικής αναγέννησης:

«*Η μετατροπή της κανονικής φυσικής συνείδησης του ανθρώπου σε θεϊκή συνείδηση ήταν το magnum opus (μέγιστο έργο) με το οποίο ασχολήθηκαν οι πραγματικοί αλχημιστές. Αλήθεια, πόσο χονδροειδής ανοησία είναι αυτό που βρίσκεται στις οδηγίες και τις συνταγές που άφησαν πίσω τους, εάν τις διαβάσουμε απλά σαν χημικοί του δέκατου ένατου αιώνα· ενώ γίνεται υπέροχη πνευματική φιλοσοφία σε απόλυτη αρμονία με τους νόμους που κυβερνούν την ανθρώπινη πνευματική εξέλιξη, όταν θέσουμε μια συμβολική ερμηνεία στη γραφικά ερμηνευμένη φόρμουλα που συνδέεται με βρασμούς και αποστάξεις και τον υδράργυρο της σοφίας και τα πύρινα ύδατα και τους αναβρασμούς.*»⁴²

Ίσως να μην είναι ασήμαντο το γεγονός ότι τόσο πολλοί πρωτοποριακοί διανοούμενοι στον χώρο της ψυχολογίας επεσήμαιναν και επισημαίνουν μέχρι σήμερα τις ψυχολογικές συνέπειες του magnum opus σε σχέση με τον άνθρωπο, χρησιμοποιώντας την αλχημιστική ορολογία σαν τη συμβολική γλώσσα των ουσιαστικών ψυχικών και πνευματικών διαδικασιών. Η Ε.Π.Μ., η οποία επαναπροσδιόρισε ξεκάθα-

---

42 Sinnett, A.P., «*Η Εξέλιξη της Ψυχής*», Θεοσοφική Εκδοτική Εταιρεία, Λονδίνο, 1896, σελ. 371. Για σχόλια της Ε.Π.Μ. πάνω στο θέμα, κοιτάξτε το ειδικό άρθρο της στην «*Αλχημεία στον Δέκατο Έννατο Αιώνα*», μεταφρασμένο από τον Boris Zirkoff και επανατυπωθέν στον Θεοσοφιστή, Ιούλιος, 1957, Τόμος 78, Αρ. 10.

ρα για την εποχή μας τις αρχές της μυστηριακής παράδοσης στην οποία περιλαμβάνεται η αλχημεία, δηλώνει σαφώς ότι το επόμενο εξελικτικό στάδιο στην ανάπτυξη του ανθρώπου «έχει να κάνει περισσότερο... με την ψυχολογία παρά με τη φυσική». ⁴³ Όπως ορίστηκε προηγουμένως, η εστίαση του έργου μας σήμερα βρίσκεται στο ψυχολογικό επίπεδο, που είναι το δεύτερο από τα τρία σχήματα εξέλιξης το διανοητικό ή το κάμα-μανασικό. Δηλαδή σε αυτό το πεδίο της λειτουργίας του ανθρώπου, λαμβάνει χώρα αυτή η διαδικασία που λέγεται μετεμψύχωση. Αυτός είναι ο χώρος που κρίνεται το ψυχοδιανοητικό μας σύμπλεγμα και διεξάγεται η μάχη για τη διατήρηση της ανθρωπιάς μας.

Σε όλα τα αλχημιστικά κείμενα εμφανίζονται ορισμένα βασικά μοτίβα, σύμφωνα με τα οποία παράγεται το lapis philosophorum ή η φιλοσοφική λίθος, η τέλεια και ακατάλυτη ουσία ή ο κρυμμένος χρυσός. Γενικά τα στάδια της μετατροπής δίνονται σε τρία μέρη, που συμβολίζονται από τα χρώματα μαύρο, λευκό και ερυθρό ή χρυσό. Σε μερικά κείμενα διακρίνονται τέσσερα στάδια: μαυρίσματος, ασπρίσματος, κιτρινίσματος και κοκκινίσματος. Μέσα στο αλχημιστικό δοχείο το οποίο είναι ο ίδιος ο άνθρωπος, ρίχνουν θειάφι και αλάτι· το θειάφι συμβολίζει τη φυσική επιθυμία ανάμεικτη με τις ορμές και τα πάθη· το αλάτι αντιπροσωπεύει σε αυτό το στάδιο την ικανότητα λογικής σκέψης του κατώτερου νου. Το μυστικό συστατικό που επίσης είναι παρόν στο δοχείο της φύσης μας είναι γνωστό σαν Υδράργυρος, το οποίο η Έβελυν Άντερχιλλ περιγράφει σαν «το Πνεύμα στην πιο μυστικιστική του έννοια, η Συντέρεσις* ή ιερός Κάτοικος του Εσώτερου, ο άσβεστος σπινθήρας ή η θεία Αρχή... Μόνο η «σοφή» η μυστικιστική αφύπνιση μπορεί να γνωρίζει αυτόν τον Υδράργυρο, το συστατικό της

---

43 Blavatsky, H.P., Αυτόθι, II 135/II 143/II 144.

* Συντέρεσις: Από το ρήμα συν-τερετίζω, που σημαίνει ψάλλω μουσική συναυλία.

μεταμόρφωσης του ανθρώπου. Και μέχρι να αποκαλυφθεί, δεν μπορεί να συμβεί τίποτα». ⁴⁴ Κι όπως συνεχίζει η Άντερχιλλ: «Οι Τρεις Αρχές βρίσκονται κλεισμένες μέσα στο δοχείο... το οποίο είναι ο ίδιος ο άνθρωπος. Η διαδικασία του Μεγάλου Έργου, που είναι η μυστική μετάλλαξη του φυσικού ανθρώπου σε πνευματικό, αρχίζει όταν το δοχείο θερμαίνεται σε μια σιγανή φωτιά - το *Incendium Amoris*."

Στη συνέχεια, η συγγραφέας συγκρίνει τα τρία στάδια της εργασίας, όταν η *prima materia* ή το πρώτο συστατικό παίρνει τα τρία διαδοχικά χρώματα (μαύρο, άσπρο και κόκκινο), με τα τρία παραδοσιακά στάδια της μυστικιστικής οδού: κάθαρση, φώτιση και ενότητα. Αυτά μπορούν επίσης να θεωρηθούν ανάλογα με τις Τρεις Αίθουσες της Άγνοιας, της Γνώσης και της Σοφίας που περιγράφονται στη Φωνή της Σιγής σαν οι τρεις καταστάσεις της συνειδητότητας που οδηγούν τον υποψήφιο στην τέταρτη ή πλήρως μεταλλαγμένη κατάσταση του Φωτισμένου. Η φιλολογία των γιόγκι της ανατολικής αλχημείας, περιγράφει μια παρόμοια τριμερή διαδικασία που οδηγεί στη μεταλλαγμένη συνειδητότητα. Στη διαδικασία αυτή όπως και σε πολλά συστήματα η ζέστη παίζει έναν σημαντικό ρόλο για τη δημιουργία του «νέου ανθρώπου».

Η πρώτη κατάσταση, που καλείται στην αλχημεία *nigredo* ή μαυρίλα, αντιπροσωπεύει την παρούσα κατάσταση της ανθρώπινης φύσης που είναι γεμάτη από ατέλειες και που υπόκειται σε κάποιον εξαγνισμό μέσω σκοτεινιάς και αθλιότητας, πάλης και δοκιμασίας. Η κατώτερη φύση διαλύεται σταδιακά. Οι πλάνες σχετικά με τον εαυτό και τον κόσμο χάνονται και ο καθένας αντιμετωπίζει άμεσα εκείνο που με την ψυχολογική ορολογία ονομάζεται η σκιά ή με την αλχημιστική ορολογία «το μαύρο κτήνος». Ο Γιούνγκ αναφέρει την

---

44 Underhill, Evelyn, «Μυστικισμός», University Paperbacks, Methuen and Co., Λονδίνο, 1960, σελίδα 145.

Για μια ψυχολογική ερμηνεία, κοιτάξτε το έργο του C.G. Jung «Το πνεύμα Υδράργυρος», «Άπαντα», Τόμος 13.

προσευχή ενός γέρον αλχημιστή: «Εξάγνισε το τρομερό σκοτάδι του νου μας, άναψε ένα φως για τις αισθήσεις μας.»⁴⁵

Αυτό το στάδιο γίνεται επίσης αντιληπτό και σαν «μελαγχολία» όταν ακόμη και τα πιο ενδόμυχα ιδανικά και πεποιθήσεις μοιάζουν κενά και φαίνεται τόσο δύσκολη η συνέχιση ολόκληρου του έργου. Εξάλλου ο καθένας θα πρέπει να αντιμετωπίσει ακόμα και τα πιο σκοτεινά στοιχεία μέσα του εξημερώνοντας το «μαίφο κτήνος» του πάθους, δαμάζοντας τα ζωώδη ένστικτα και τις επιθυμίες της προσωπικής φύσης. Διότι μέχρι να αντιμετωπίσουμε κάθε ίχνος σκότους μέσα μας, αντιλαμβανόμενοι ότι, εάν ο κόσμος έξω φαίνεται σκοτεινός και αποχρυστικός, είναι μόνον επειδή εμείς οι ίδιοι είμαστε αδιαφανείς και δεν μπορούμε να προχωρήσουμε σε αυτή τη μετατροπή της κατάστασής μας που σηματοδοτεί την απαραίτητη μετεμψύχωση, από την οποία θα γεννηθεί ο νέος άνθρωπος. Εάν μείνουμε, μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι ακόμη και στη σκοτεινότερη ώρα, στο βαθύτερο σημείο της δυστυχίας, η ικανοποίηση από το επόμενο στάδιο θα εμφανιστεί όταν η προσωπικότητα έχει καθαρίσει από κάθε σκουριά.

Έτσι αυτό το στάδιο είναι γνωστό σαν albedo ή λευκότητα, όμως επίσης λέγεται και η κατάσταση της Luna (Σελήνη) ή του ασημιού, όταν η ενδόμυχη ημιδιάφανη προσωπικότητα λάμπει με την αντανακλώμενη λάμψη του αληθινού Εαυτού. Οι κίνδυνοι να σφάλουμε σε αυτό το στάδιο καθώς κορυφώνεται το magnum opus (μεγάλο έργο) τοποθετούνται ξεκάθαρα στη φωνή της Σιγής, όπου η Λίθουσα της Μάθησης (η δεύτερη από τις τρεις αίθουσες, μέσα από τις οποίες πρέπει να περάσει κάθε δόκιμος) λέγεται ότι είναι «επικίνδυνη μέσα στην επίβουλη ομορφιά της... Πρόσεχε, Λανού, μήπως θαμπωμένη από την παραπλανητική ακτινοβολία η Ψυχή αργοπορήσει και παγιδευτεί στην ίδια της απατηλή λάμψη».⁴⁶

Έτσι πρέπει να βιαζόμαστε να φτάσουμε στο τελικό στά-

45 Jung C.G., «Ψυχολογία και Αλχημεία», σ. 36.

46 Blavatsky, H.P., Αυτόθι, Αλόσπασμα I, αναφ. 33.

διο, το tubedo (ερυθρό), το οποίο συχνά αποκαλείται ο «Γάμος της Σελήνης και του Ήλιου», η συγχώνευση του ανθρώπινου και του θείου, η ένωση της προσωπικότητας (Luna) με τον ουσιαστικό Εαυτό (Sol - Ήλιο). Τώρα μπορεί να ανοίξει ο αποστακτής για να αποκαλύψει τη φιλοσοφική λίθο, το αγνό χρυσάφι της Σοφίας, το αδαμάντινο σώμα, τον Γνωστικό Άνθρωπο, τον Ουράνιο Άνθρωπο, τον Salvator (Λυτρωτή), filius macrocosmi (μακροκοσμικό υιό). Με οποιοδήποτε όνομα κι αν αποκαλείται, να που τώρα στεκόμαστε μπροστά στον θεϊκό άνθρωπο, θαμμένο εδώ και πολύ καιρό και ξεχασμένο μέσα στο απώτερο βάθος της ύπαρξής μας. Ο Γιούνγκ επικαλούμενος τον αλχημιστή του 17ου αιώνα, Τζέραρντ Ντορν, λέει: «Μετατρέψτε τον εαυτό σας από άψυχες πέτρες σε ζωντανές φιλοσοφικές λίθους».⁴⁷

Η φιλοσοφική λίθος, το lapis philosophorum, αναφέρεται συχνά σαν ερμαφρόδιτη που περιέχει μέσα της όλα τα αντίθετα, συνενώνοντας μεταξύ τους όλα τα στοιχεία του κόσμου. Λέγεται ότι ακτινοβολεί μια κοσμική θεραπευτική ενέργεια. Πράγματι εκείνος που έχει βρει τον δρόμο για την εσωτερική του μεταμόρφωση, θεραπεύοντας όλα τα κομμάτια μέσα του, γίνεται ο θεραπευτής του κόσμου. Ό,τι αρχίζει σαν ένας μοναχικός δρόμος του εαυτού ανακαλύπτουμε ότι είναι, στο τέλος, ένας ένδοξος δρόμος περπατημένος από τη συντροφιά των θεών.

Ο Μίκαελ Μάγιερ, ένας άλλος αλχημιστής του 17ου αιώνα που μνημονεύεται από τον Γιούνγκ, είχε ανακαλύψει για τον εαυτό του: «Υπάρχει στη δική μας χημεία κάποια ευγενής ουσία πάνω από την οποία η αρχόμενη θλίψη κυβερνάει με κακοκεφιά, αλλά όταν αυτή τελειώνει η χαρά κυβερνάει με ευθυμία. Για τούτο πιστεύω ότι το ίδιο θα συμβεί και σε μένα, ότι δηλαδή θα υποφέρω στην αρχή θλίψεις και κόπους, όμως στο τέλος προβάλλουν πιο ευχάριστα κι ευκολότερα πράγματα.»⁴⁸.

---

47 Jung C.G. «Ψυχολογία και Αλχημεία» (Συλλογή Έργων, Τόμος 12), σελίδα 256.

48 Αυτόθι, σ. 260-261.

Εάν, όπως επεσήμανε ο Γιούνγκ "ο τρόμος του θανάτου πάνω στον σταυρό είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση για τη μεταμόρφωση,»⁴⁹ θα πρέπει να είμαστε εξίσου σίγουροι ότι πέρα από τη μακριά σειρά των επανενσαρκώσεων και μετεμψυχώσεων θα έρθει αυτή η εμπειρία του Εαυτού, η οποία, όπως τόσο όμορφα το έθεσε ο Δρ. φον Φραντς, «προκαλεί το συναίσθημα ότι στέκεσαι σε στέρεο έδαφος μέσα στον ίδιο σου τον εαυτό, σε ένα κοιμιατάκι της εσωτερικής αιωνιότητας που δεν μπορεί να αγγίξει ούτε και ο θάνατος του φυσικού σώματος.»⁵⁰

Η θεία αλχημεία της ατομικής μεταμόρφωσης προκαλεί, σαν μια λογική συνέπεια, τη μεταμόρφωση του κόσμου. Από εκεί λοιπόν ξεκινούν όλοι οι δρόμοι για την προσπάθεια του ανθρώπινου ταξιδιού; Πώς αλλιώς μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο; Διότι εάν είμαστε στο σκοτάδι, ο κόσμος δεν μπορεί να γνωρίσει ειρήνη. «Μάθε να υποφέρεις και θα καταλάβεις πώς να μην υποφέρεις», είναι η προειδοποίηση που δίνεται από τις Απόκρυφες Πράξεις του Ιωάννη. Μέσα μας συναντάμε όλες τις δυνατότητες τόσο για την καταστροφή του κόσμου όσο και για την απολύτρωση του κόσμου. Όταν γνωρίζουμε πώς αντέχουμε τον πόνο και το βάρος της δυστυχίας του κόσμου, θα πρέπει να ξέρουμε πώς να μεταλλάσσουμε αυτή τη δυστυχία σε υπέρτατη ευτυχία. «Επραξες με φώτιση - Διάλεξες τον δρόμο σου.»⁵¹ Πουθενά δεν βρίσκεται το ανθρώπινο ταξίδι πιο σωστά σινοψισμένο ή με σαφήνεια απεικονισμένο απ' ό,τι στον στίχο των Ουπανισάντ:

*Από το ονειρικό οδήγησέ με στο Πραγματικό,
Από το σκοτάδι οδήγησέ με στο Φως
Από τον θάνατο οδήγησέ με στην Αθανασία.*

---

49 Jung C.G. «Ψυχολογία και Θρησκεία» (Συλλογή Έργων, Τόμος 11), Bollingen Series, Pantheon Books, Νέα Υόρκη, 1958, σ. 221.

50 von Franz, Marie-Luise, «K.G.Jung, Ο Μύθος του στην Εποχή μας». G.P. Putnam's Sons, Νέα Υόρκη, 1975, σ. 74.

51 Blavatsky, H.P., «Η φωνή της Σιγής», Απόσπασμα III, αναφ. 310.

Εδώ είναι ο προαιώνιος δρόμος, σε συμφωνία με το «από-
κρυφο δόγμα της εσωτερικής φιλοσοφίας», ο δρόμος, που
«δεν γνωρίζει προνόμια ή ειδικές χάρες στον άνθρωπο...»
εκτός από αυτές που έχει κερδίσει με την προσωπική του
εμπειρία. Είναι ένας τρόπος, ωστόσο, με τον οποίο θα πρέπει
να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν υπάρχει κανείς να μας οδη-
γήσει και κανείς για να οδηγηθεί, επειδή εδώ και τώρα, η
Πραγματικότητα, το Φως και η Αθανασία, βρίσκονται γύρω
μας και μέσα μας. Δεν έχουμε παρά να ανοίξουμε τα μάτια να
δούμε. Το πέραςμα που είναι το ανθρώπινο ταξίδι έχει κερ-
δηθεί από τις δικές μας προσπάθειες μέσω αναριθμητων εξω-
τερικών υπάρξεων και απειράριθμων εσωτερικών μεταμορ-
φώσεων. Και όταν νικήσουμε ολοκληρωτικά, θα δούμε το
Πραγματικό να εισχωρεί μέσα στο μη πραγματικό. Θα δούμε
το Φως, ενώ όλα γύρω είναι σκοτάδι. Θα γνωρίσουμε την
Αθανασία μας ακόμα και στην παροδική στιγμή του χρόνου.

Μια μέρα σε αυτόν τον μυθικό χρόνο του αιώνιου παρό-
ντος, το ταξίδι μας θα φτάσει στο αποκορύφωμά του:

*«Κοίτα, το γλυκό φως που ξεχύνεται από την
Ανατολή. Στα μηνίματα της δόξας ο ουρανός κι
η γη ενώνονται. Κι από την τετραπύχνη εκδηλω-
μένη Δύναμη ανατέλλει ένα τραγούδι αγάπης,
από την καυτή Φωτιά και το Νερό που τρέχει,
και από τη μυροβόλα Γη και τον ορμητικό Αέρα.
«Άκου!.. Από τα απροσμέτρητα βάθη στρόβιλους
αυτού του χρυσαφένιου φωτός μέσα στο οποίο
λούζεται ο Νικητής,*

*ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ η άναυδη φωνή εγείρεται να
διακηρύξει σε χιλιάδες τόνους:*

ΧΑΡΑ ΣΕ ΣΕΝΑ, Ω ΑΝΘΡΩΠΕ ΤΟΥ ΜΥΑΛΜΠΑ.

ΕΝΑΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ ΕΠΙΕΣΤΡΕΨΕ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΟΧΘΗ.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΑΡΧΑΝ Γ'ΕΝΝΗΘΗΚΕ...

Ειρήνη σε όλα τα όντα.»⁵²

---

52 Αυτόθι, Απόσπασμα III, αναφ. 311-316.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κέντρο Μεταφυσικής Ενημέρωσης

- 1) Βασικές Αρχές της Μεταφυσικής,
Α. Παπαδομιχελάκη, έκδοση 1992
- 2) Το Μαγικό Έργο,
Παπαδομιχελάκη, Έκδοση 1993
- 3) Πορεία προς τη Συνειδητότητα - Διαλογισμός,
Α. Παπαδομιχελάκη, έκδοση 1994
- 4) Ο Πνευματισμός - Θεοσοφικές Μελέτες,
Α. Παπαδομιχελάκη, έκδοση 1996
- 5) Η Προσευχή - Θεοσοφικές Μελέτες,
Α. Παπαδομιχελάκη, έκδοση 1997
- 6) Θεοσοφία - Το έργο και η ιστορία της,
έκδοση 1997
- 7) Θεμελιώδεις Αρχές της Εσωτερικής Φιλοσοφίας,
Εργασία από την Ιάνθη Χόσκινς, έκδοση 1997

ISBN 960-85768-4-9